అంతరాలు-అంతర్యాలు

ప్రశ్న : మంచులో స్నానమాడిన మల్లెపువ్వులా శుభ్రంగా వున్నారు. కట్టపైన కవటాకులా తాకితే కందిపోయేటంత సుకుమారంగా వున్నారు. షోకేసులో నాజూగ్గా నిలుచున్న రబ్బరు రమణిలా దర్శనీయంగా వున్నారు. ఎవరమ్మా మీరు?

జవాబు :ఎంత అమానుషం! నన్నే ఎరుగరా మీరు? నేనండీ, అనితా చంద్రరేఖని!

ప్ర : అనితా చంద్రరేఖ! ఎంత బాగుందండీ మీ పేరు!

జ : నాకు సంబంధించిన ప్రతి విషయమూ బాగుండాలన్నదే నా అభిప్రాయం!

ప్ర : బాగా సెలవిచ్చారు. ఇంతటి అందాలరాశిని భార్యగా పొందగలిగిన అదృష్టవంతు దెవరో తెలుసుకోవచ్చా?

జ : దానికేం భాగ్యం! మొగుడిపేరు చెబితే ముత్యాలు రాలిపోతాయని అనుకునే దాన్నేమీ కానులెండి! ట్రేడ్ సెంటర్ ఎరుగుదురా? దాని సోల్ ప్రొప్రయిటరు వీరాస్వామిగారే మా వారు. స్వయానా నా భర్తగారు.

ప్ర : అంత లావుపాటి ఆసామికి అర్ధాంగి అయిన వారెలా వుండాలో మీరలాగే వున్నారు.

జ : అర్థమైందిలెండి! నల్లగా, పొట్టిగా, లావుగా, పెద్దసైజు ఇనప్పెట్టెలా వుంటారనే గదండీ మీ ఎత్తిపొడుపు! ఉంటే ఉన్నారు. నాకొచ్చి చచ్చిన చిక్కదిగాదు. మనిషి ఎలా వున్నా, మనసులో కాస్తా మెత్తందనముంటే బ్రతికిపోదును. అంతా మోటు సరసం. తినుబండారం దొరకడమే ఆలస్యం, ఆవురావురని తినెయ్యడమే పని! మెల్లమెల్లగా కాస్తా కాస్తా చవిచూస్తూ ఆనందాన్ని నింపాదిగా అనుభవిద్దామని వుండదు. కక్కుర్తి బ్రతుకనుకోండి!

ప్ర : సారీ మేడమ్! మీ బాధ మా అంతరంగానికి విశదమైంది. మీరు కోరుకున్నంత సానుభూతి ఇచ్చుకోవాలని కూడా వుంది. మరైతే ప్రసంగాన్ని ప్రక్కదారులు పట్టకుండా ప్రస్తుతాంశానికి మాత్రమే పరిమితం చెయ్యాలని ఉద్దేశం...

జ : అడగండి దేన్ని గురించైనా సరే!

ప్ర : మీకు పెళ్ళయి ఎన్నేళ్ళయింది?

జ : ఇది తొమ్మిదో యేడు.

ప్ర : బిడ్డలు?

జ : నలుగురు. టూ ప్లస్ టూ!

ప్ర : ఆశ్చర్యం! మీరు నలుగురు బిడ్డల తల్లిగా కనిపించడంలేదే!

జ : నిజంగా! మరెలా కనిపిస్తున్నానండీ?

ప్ర : అప్పుడేనా, నిరుడిలాంటప్పుడేగదండీ పెళ్ళయిందీ; ఎందరో ఎక్కడ - ఇద్దరే బిడ్డలు; తొందరేమొచ్చింది, యింకా నాలుగేళ్ళు బిడ్డలు లేకపోయినా ఫరవాలేదు - ఈ జవాబుల్లో ఏదయినా మీ ప్రశ్నకు సరిపోయేటట్టే వున్నారు.

జ : అమ్మయ్య! ఈ మాట వినగలిగినందుకు నాకెంత రిలీఫ్‌గా వుందో చెప్పలేను. ఆఫ్టాల్ నలుగురు బిడ్డలేగదా అంటూంటారాయన! ఇంక నలుగురైనా తనకేమీ బరువని

పించదట. ఈ స్టేట్‌మెంటులో నిజం లేదని చెప్పలేను. కనడమేగానీ పాలిచ్చి పెంచే బాదర్బందీ మనదికాదు. ఆయాలు వాళ్ళ పాట్లేవో వాళ్ళు పడతారు. ప్రసవానికి ముందూ వెనుకా ఒకటి రెండు వారాలు మాత్రం ఇంటిపట్టునే వుండిపోవలసి వచ్చేది. ఐతే ఒకటి బాబూ! ఆ నెల రోజుల్లో నాకు యమయాతనంటే ఏమిటో తెలిసొచ్చేది...

ప్ర : కానుపు కష్టంగా వుండేదనుకుంటాను మీకు?

జ : మెల్లగా చెబుతున్నారా ఆ మాట? చచ్చి మళ్ళీ ఒక పుట్టకెత్తినట్టయ్యేది. ఈ కానుపనేది కాస్తా సుళువుగా జరిగే ఏర్పాటేదైనా వుంటే చూడండని డాక్టర్లతో మొరపెట్టుకునేదాన్ని. వాళ్ళు ఒళ్ళువంచి పనిచేయాలన్నారు. ఎంత సుతారంగావుంటే అంతగా కానుపు కష్టమౌతుందట!

ప్ర : పోనీ ఏదైనా పని చేయలేకపోయారా?

జ : మంచిమాటే అన్నారు. నేనీక్షణంలో చేయాలనుకున్న పనిని మా యింట్లో ఎవరో - అరగంట క్రితమే చేసిపెట్టివుంటారు. నువ్వు పనిచేసినంత పుణ్యం తల్లీ, మెట్లుదిగి కిందికి రావద్దు - అంటుంది అత్తగారు. గంటకొకసారి ఫోన్‌చేసి మావారు నేను టానిక్కులు పుచ్చుకుంటున్నదీ లేనిదీ, రెస్ట్ తీసుకుంటున్నదీ లేనిదీ తెలుసుకుంటూ వుంటారు. ప్రసవం దగ్గరికొస్తున్న కొద్దీ నాకు వాళ్ళపైన తెరలు తెరలుగా కోపం ముంచుకొస్తుండేది - నీ వాళ్ళెవరూ నా ప్రసవ బాధ పంచుకోరు గదా అని! ఇప్పుడైనా అందరి మాటా కాదని, నా అంతట నేను చొరవ తీసుకుని ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాను గనుక సరిపోయింది. లేకుంటేనా? నలభై యాభై యేళ్ళొచ్చేదాకా ఒక బిడ్డలు కనే యంత్రంగా వుండిపోయేదాన్ని.

ప్ర : ఐతే నియంత్రణవైపు మొగ్గు జూపడానికి మీ ఆర్థిక పరిస్థితులుగానీ కుటుంబ స్థితిగతులుగానీ కారణం కాదంటారు. కేవలం వ్యక్తిగతమైన జాగ్రత్త మాత్రమే యిందుకు...

జ : చెప్పాను గదండీ! బాలింతగా వున్నప్పుడు అద్దంలో ముఖం చూసుకోలేకపోయేదాన్ని. బుగ్గలు లొత్తలుపడినట్టుండేవి. కళ్లు లోపలికి పోయేవి. పెదవులు పాలిపోయేవి. ముసలితనం వచ్చి ముంగిట్లో కూచున్నట్లుగా తోచేది, ఆ వూహలో ఒళ్ళు కంపరమెత్తిపోయేదనుకోండి!

ప్ర : మీ దృష్టిలో నియంత్రణ మనగా వయసు కడ్డంగా కట్టుకున్న సేతువు. అవునా మేడమ్?

జ : పర్‌ఫెక్ట్లీ. ఎంత సూటిగా చెప్పేశారండి!

ప్ర : ఇంకొక్కమాట మాత్రం అడగాలి. జనాభా పెరుగుదల ఎంతటి తీవ్రమైన విషయమో మీకు తెలుసు. దీన్ని అరికట్టడానికి ప్రభుత్వం ఎంతగా పూనిక వహిస్తున్నదీ తెలుసు. కానీ వూరికే ప్రచారం చేస్తే చాలదు. జనంలో దీనిపట్ల ఆసక్తి కలిగించదానికని ప్రత్యేకంగా కొన్ని సదుపాయాలుకూడా చేస్తున్నారు. ఆసుపత్రిలో గడిపిన వారం పది రోజుల్లో మీరీ సదుపాయాల తీరు తెన్నుల్ని గురించి కొంతవరకూ గమనించే వుండాలి...

జ : భలేవారే! అప్పటికీ సదుపాయాలకు ముఖం వాచి మేమే హాస్పిటల్‌కొచ్చినట్టు. అదేం లేదండోయ్! మేం దర్జాగా స్పెషల్ వార్డే ఎన్నుకున్నాం. రోజుకు రెండుసార్లొచ్చి మావారు డాక్టర్లతో మాట్లాడి వెళ్తుండేవారు. పథ్యానికి తగ్గట్టుగా ఇంటిదగ్గరనుంచి కారియర్‌లో భోజనమొస్తుంది. నేను తినగా మిగిలింది వాళ్ళకూ, వీళ్ళకూ ఇచ్చేసే దాన్ని. ఆసుపత్రివాళ్లు వాళ్ళ మామూలు ప్రకారం రొట్టె, పాలు, యిచ్చేవారనుకోండి. అదైనా పరులపాలే! ఇంకొక తమాషా విన్నారో లేదో! పరిమిత కుటుంబం బొమ్మలొత్తిన పసుపురంగు చీరలు తలా ఒకటి పంచిపెడుతున్నారట! ఓ లావుపాటి మిడ్‌వైఫ్ అంగవస్త్రంలా దాన్ని భుజాన వేసుకుని "తీసుకుంటారా అమ్మగారూ!" అంటూ లోపలికొచ్చింది. చేతిలోకి తీసుకుని కిటికీలోనుంచి గిరవాటు పెట్టేదాన్నే! అంతలో కారియర్ తీసుకొచ్చిన మా పనిమనిషి దాన్ని కాస్తా పట్టుకెళ్ళిపోయింది. పోగా డిశ్చార్జి కావడానికి ముందుగా యిద్దరు నర్సులు యాభయి రూపాయలు పుచ్చుకున్నందుకు గుర్తుగా సంతకం పడేయమంటూ వచ్చారు. సంతకం మాత్రం పెట్టాను. పాపం, వాళ్లు చేసిన సేవకు నాకింకా వందో, రెండు వందలో వాళ్ళకే యివ్వాలని వుంది...

ప్ర : మంచిది మేడమ్! చాలా థేంక్స్! ఎంతో ఓపిగ్గా నా ప్రశ్నలకన్నింటికీ సమాధానాలిచ్చారు...

జ : ఫరవాలేదండీ! ఇందువల్ల మీకేమైనా ఒరిగితే అదే పదివేలు! సెలవిప్పిస్తే వెళ్ళొస్తాను, నమస్తే!

ప్ర : నమస్తే. నమస్తే.

***

ప్ర : నీళ్ళందక వాడిపోయిన తోటకూర కాడలా నీరసంగా వున్నారు. కరువువల్ల డొక్కలెండిన గంగిగోవులా వున్నారు. గత కాలపు వైభవానికి చిహ్నంగా మిగిలిన శిధిలమందిరంలా బోసిగా వున్నారు. ఎవరమ్మా మీరు?

జ : సినిమాల్లోను, పుస్తకాల్లోను యిలాంటి మాటలు విన్నట్టు జ్ఞాపకం. మరిక్కడేదో ఇంటర్వ్యూ జరుగుతుందని నాతో చెప్పడం!

ప్ర : మన్నించాలి. ఏ ఇంటర్వ్యూ అయినా పరిచయంతోనే ప్రారంభమవుతుంది. మీ పేరేమిటన్నారు?

జ : దయచేసి నన్ను 'మీరు' అనకండి. వయసులో మీకంటే చిన్నదాన్ని. అంతస్తులోనైనా అంతే! ఒకానొక ఎన్జీవో పెళ్ళాన్ని 'మీరు' అనడం తుమ్మి చెట్టును పట్టుకొని మహావృక్షమన్నట్టుంది. అన్నట్టు నా పేరేమిటని అడిగారు. మా అమ్మా, నాన్నా చాలా పెద్ద పేరే పెట్టారు నాకు! సత్యసుందరి గిరిజా కళ్యాణి అని! మా వారు ముచ్చటగా "సత్యా" అని పిలుస్తుండేవారు. ముగ్గురు బిడ్డలు పుట్టేటంత వరకూ!

ప్ర : ఆ పైన?

జ : ఆపైన పెళ్ళాన్ని ముచ్చటగా పిలవడంవల్ల కలిగే ప్రమాదమేమిటో ఆయనకు బోధపడింది. ముద్దుగా పిలిస్తే మూడ్ బాగున్నట్టు భావించి ఏ చీరో, చెంబో, తప్పేలాయో తెచ్చి పెట్టమంటానేమోనని ఒక తీరని భయం ఆయన్ని పట్టుకుంది...

ప్ర : కోరిక చెల్లిస్తే పోయేదిగా...

జ : చెల్లించకూడదనేం కాదు. అందని చేంతాడుతో నీళ్ళు చేదడం సాధ్యం కాదుగా! కాపురానికొస్తూ నేను తెచ్చిన మూడువేల రూపాయల కట్నం అయిదారేళ్ళల్లో కొంచెం కొంచెంగా కరిగిపోయింది. జీతం రాళ్లు ఒక్కటే మిగిలిన ఆధారం. చిల్లరకొట్టు, పాలు, పెరుగు, బట్టలంగడి, ఇంటద్దె వీటికన్నిటికీపోనూ రెండో తేదీ సాయంకాలానికి ఒక పదో, పదిహేనో మిగిలేవి. ఈ మాత్రం డబ్బుతో నెలంతా ఎక్కడ గడుస్తుంది? ఉన్న పరిస్థితి ఆయనకెంతగా తెలుసో, నాకూ అంతగా తెలుసు. తప్పనిసరిగా ఏదైనా కావలిస్తే నేను దొంగలా అడిగేదాన్ని! ఆయన దోషిలా నిలబడేవారు.

ప్ర : అప్పటికి మీ చేతిలో ఏమీ లేనట్టే మాట్లాడేస్తున్నారు. తలచుకొనివుంటే అప్పట్లోనే మీరు కుటుంబాన్ని పరిమితం చేసుకుని ఉండొచ్చు. బిడ్డలెందరో మీరు చెప్పలేదనుకోండి? నేనొక రకంగా ఊహించుకున్నాను ఆరేడుగురుండొచ్చునని...

జ : సరిగ్గానే ఊహించారు. చివరి ముగ్గురు కోరుకుంటే పుట్టినవాళ్లు కారు. వద్దు వద్దంటే కలిగినవాళ్లు. ఏమిటోలెండి! మన బ్రతుక్కు మనం ఈ నలుగురు బిడ్డల్ని సాకి సంతరిస్తే చాలదా, ఇక మీదట సంసార సుఖమే వద్దనుకునే వాళ్ళం. ఏం గిరిజమ్మోదినా! నెలతప్పినట్టుంది! అంటూ పొరిగింటావిడ పలకరిస్తే తల కొట్టేసి నట్టుండేది! తెలిసి తెలియకుండానే దరిద్రాన్ని పెంచుకుంటూ ఇంతదూరం వచ్చేశాం. ఇప్పుడిక్కడ నిల్చుని వెనుక్కు చూసుకుంటే బాధగానే వుంది.

ప్ర : గిరిజా కల్యాణిగారూ! మీ బాధను నేను కెలుకుతున్నాననుకోవద్దు. ఆచరణ సాధ్యంగా సలహా ఏదైనా సూచించాలనీ వుద్దేశం. మాటల్ని బట్టి చూస్తే మీరు చదువుకున్న వారిలా కనిపిస్తున్నారు...

జ : ఆ మాటెందుకు లెండీ! చదువుకోకున్నా బాగుండిపోయేది. ఫిఫ్తుఫారంలో తప్పిపోయానేమో, మా నాన్నగారు బడి మాన్పించేశారు. ఎక్కువగా చదివిస్తే కట్నం రేటు పెరుగుతుందాయె! చదువు తక్కువైతే గంతకు తగ్గదిగా చూసి ఒక బొంతను ఎన్నికచేసేయ్యొచ్చు. ఎవళ్ళ చిక్కును వాళ్ళు పరిష్కరించుకోవాలి గదండీ! నాన్నగారిని తప్పుపట్టి ఏం లాభం? నా ఖర్మ బాగుండి ఆ పరీక్షలో కాస్తా గట్టెక్కివుంటే ఎస్సెసెల్సీ దాకా బండి లాగేసి వుండేదాన్ని. ఆ చదువుకేదైనా ఉద్యోగం ఆశించడానికైనా వీలుండేది. ఇప్పుడేమయిందంటారు? నా చదువువల్ల కాపురానికి ఒరిగిందేమీ లేకపోయింది, యింకా నాలుగైదు రూపాయల నెలసరి ఖర్చు తప్పితే!

ప్ర : ఎందుకనీ?

జ : అవేనండి వారపత్రికలు. నా కందుబాటులో వున్న సరదా వారపత్రికలు చదువుకోడమే! పది కథలు చదువుకోవచ్చు. పదిరకాల మనుషుల్ని గురించి తెలుసుకోవచ్చు. మనకన్నా నికృష్టంగా బ్రతికేవాళ్ళుకూడా వున్నారని తెలిస్తే ప్రాణాలకు హాయిగా వుంటుంది. వారపత్రికలైనా వున్నవన్నీ కొనుక్కోడం సాధ్యమా? నేను కొన్ని, మా పొరుగింటావిడ కొన్ని కొనుక్కుని మార్చి మార్చి చదువుకుంటాం.

ప్ర : మరైతే రాబడి పెంపొందించుకోడానికి మార్గాంతరాలేవైనా చూచుకోలేకపోయారా? మీ భర్త పార్ట్‌టైమ్ వర్కులాంటి ఏదైనా చూచుకోవచ్చుగా?

జ : చూచుకోకపోతే సాగేటట్టుగా వుండటంలేదు సంసారం! ఆ మధ్య సినిమాలో టికెట్లిచ్చారు. ఇంటికొచ్చేసరికి ఒంటి గంట పన్నెండయ్యేది. ఆరోగ్యం చెడింది. నెల రోజులు సిక్‌లీవులో వున్నారు. ఇటీవలొక ఆరునెలలనుంచీ ఏదో మండీలో లెక్క రాస్తున్నారు. అందుమూలంగా ఓ యాభై రూపాయలు గిడుతున్నాయి. మా వేన్నీళ్ళకిప్పుడు అవేనండీ చన్నీళ్ళు...

ప్ర : ఆలస్యంగానైనా కుటుంబ నియంత్రణ ఆవశ్యకతని గుర్తించారంటే యిందుకు కారణం ఆర్థిక పరిస్థితులేనన్నమాట!

జ : బాబూ, ఆరోగ్య పరిస్థితులని చెప్పి యింకొక కారణంకూడా కలుపుకోండి. మగమహారాజులు ఎలాగైనా అదృష్టవంతులు. మావారి సంగతే తీసుకోండి! ఉదయం ఏడింటికి మార్కెట్టుకని బయల్దేరి మధ్యలో రీడింగు రూము గూడా దర్శించుకుని తొమ్మిది గంటలకు తిరిగొస్తారు. అప్పుడిక తొందర తొందరగా స్నానమూ, భోజనమూ కానిచ్చి ఆఫీసుకు బయల్దేరితే యిక రాత్రి పది గంటలకే తిరిగి రావడం. ఈ పదిపదిహేను గంటల పర్యంతం ఆయన తనకో యిల్లుందనీ, ఆ యింట్లో తనపైన ఆధారపడి భార్యాబిడ్డలన్న పేరుతో కొన్ని జీవులున్నాయని మరిచిపోగలరు. ఆడదానికిలా జరుగుతుందా? ఉదయం ఆరింటికే లేవాలి. టిఫిన్లు సిద్ధం చేసి ఎనిమిదికల్లా చిన్న పిల్లల్ని స్కూలుకి సాగించాలి. పది గంటలకు ముందుగానే భోజనం కావాలి. ఆపైన బట్టలు పిండి ఆరవేసేసరికి చిన్న బడి వదిలేస్తారు. వాళ్ళన్నాలు తిని లేచేసరికి పెద్ద పిల్లలు హాజరు. వాళ్ళు మళ్ళీ బడికి వెళ్ళాక ఉదయం వుతికి ఆరవేసిన బట్టల్ని యిస్త్రీ చెయ్యాలి. మరునాటి ఉదయం టిఫినుకి ఏ పిండో, రవ్వో సిద్ధం చేసుకోవాలి. ఇన్ని సమస్యల్లోనూ మధ్య మధ్య చంటిబిడ్డ అతీగతీ పట్టించుకోవాలి. సాయంత్రం కాగానే మళ్ళీ భోజనాల ప్రయత్నం! ఎందుకులెండి! రాత్రుళ్ళు పడుకునే సరికి నజ్జు గుజ్జుగా పాదాలతో తొక్కి గోతంలోకి కుక్కేసిన చింతపండులా తయారై వుంటుంది ఒళ్ళు... నిండా మునిగాక యిక మనల్ని చలి బాధ ఏం చేస్తుంది లెమ్మంటారాయన. ఇంకొక బిడ్డ పుట్టినా అదనంగా కొంప మునిగిపోయేదేమిలేదంటారు. ఎటొచ్చి తల ప్రాణం తోకకొచ్చింది నాకే! నిభాయించు కోలేక వంటింటిని పెద్దమ్మాయికి వప్పజెప్పి ఇలా పరుగెత్తుకొచ్చేశాను.

ప్ర : గిరిజా కల్యాణిగారూ! ఇంకొక్క ప్రశ్న మాత్రం. ఇక్కడ ఆసుపత్రి వాళ్ళు చేసిన ఏర్పాట్లల్లో మీకేవైనా లోపాలు కనిపించి వుంటే చెప్పొచ్చు.

జ : బాబ్బాబూ అదొకటా! ఏం లేదు ఏర్పాట్లన్నీ చాలా బాగున్నాయి. ఇంకొక పదిహేను రోజులపాటు యిక్కడే వుండిపోయినా బాగుండి పోవునన్నంత బాగున్నాయి.

ప్ర : మంచిది, మామూలుగా ఆపరేషన్ చేయించుకునేవాళ్ళకిచ్చే యాభై రూపాయలు...

జ : ఇదిగో. తీసుకున్నాన్లెండి! మా వారు రిక్షా తీసుకొచ్చి నాకోసం సిద్ధంగా వున్నారు. పదిరోజులుగా పిల్లలు దిగులుపడిపోయారట! వెళ్ళగానే ఓ పది రూపాయలు చేతికిచ్చి కట్టగట్టుకున్నట్టుగా అందర్నీ సినిమా కెళ్ళిరమ్మంటే, ఒక్కసారిగా యింటికి పది పండగలొచ్చినట్టు సంబరపడిపోతారు.

ప్ర : మంచిదమ్మా! ఎంతో ఓపిగ్గా సమాధానాలిచ్చారు. వెళ్ళిరండి. నమస్కారం.

జ : నమస్కారమండీ! సెలవు!

***

ప్ర : నడిరోడ్డులో దుమ్ముగొట్టుకపోయిన శిల్పంలా మడ్డిగా వున్నావు. కాలీ కాలని ఈతమొద్దులా వికృతంగా వున్నావు. నల్లరాళ్ళ మధ్య చీకిరి బాకిరిగా నిల్చున్న బొంతజముడు చెట్లల్లే బీభత్సంగా వున్నావు. ఎవరివమ్మా నువ్వు?

జ : అదేంటండీ బాబుగోరూ! అంతంత లేసి పేద్దమాట్లు నాకే మరదమౌతాయని! అమ్మీ. నువ్వెవురివి! ఎవురి తాలూకు మడిసివి? ఎక్కడుంటావని అడిగితే పోలా.

ప్ర : అదేనమ్మా నా మాటల తాత్పర్యం? నువ్వెవరివి? ఎవరి దానివి?

జ : అద్గో, వూరవతల ఎల్లంకిపాడు శివారుల్లో రచ్చదాపున జానా బెత్తెడు గుడిసొంటుంది. అందులోనేనమ్మ నేనుండటం! నిరుటి సంకురేతిరి పండగెల్లిన నా ద్రోజులకా గుడిసెలో కొచ్చాం. అంతకుమున్ను సాలాసోట్లలో వున్నాంలెండి! ఇనగలేరు, ఉప్పు గుండాలపాడు, మా సముద్రం, ముత్తాలరేవు.

ప్ర : చాల్లే, నీ యజమానుడేం చేస్తుంటాడు?

జ : ఓ యబ్బో. యజమాను దన్నెప్పి మాలావు కితాబే తగిలిస్తుండరు. కట్టుకున్న ఆడది కాయలాపడితే దోసెడు గంజినీల్లయినా పొయ్యనోదు ఆడేం బరత గోరండి బాబుగోరు! ఆడికంటే సెట్టునయం, నీడయినా యిస్తది. ఏరు నయం, నీల్లయినా తాగమంటది.

ప్ర : పాపం, దగా చేసినట్టున్నాడు...

జ : ఏం చేసినా ఆడికే సెల్లుద్దిలెండి బాబుగోరు! సిగ్గూ, లజ్జా ఎక్కడున్నాయండీ ఆడికి? కాయలా పడ్డానే అనుకోండి, కడుపొచ్చిందే అనుకోండి! కంటికి కన్పించకుండా పోతాడు పున్నేత్ముడు. కిందా మీదాపడి లేచి, ఒంట్లోకి మల్లీ కాస్తంత బలుపొచ్చిందంటే, కల్లల్లోకి మల్లీ కాస్త ఎలుగొచ్చిందంటే, యిదుగో నేనున్నానంటూ తయారౌతాడు ఆడిజిమ్మడ! ఒదలడు గదండీ పల్లేరు కంపలాగా! సచ్చినట్టు కాపురం సెయ్యాల్సిందే! సేత్తే ఏమైందని అడగరే? నా సామిరంగా, వూరూకొక బిడ్డ! ఇనగలేరులో పుట్టిన యీదులపాలు. ఉప్పుగుండాలపాడులో పుట్టిన బిడ్డ ఆ వూరోల్లపాలు. మా సముద్రం బిడ్డయితేనండీ బాబుగోరూ, మానిక్కెంలా వుండేవోడు. పై గడ్డ నుంచీ ఆ ల్లెవుల్లో ఏపారాలకనొచ్చి, బిడ్డ ముద్దుగున్నాడన్నెప్పి తీసుకెల్లి పోయినరు. బంగారం లాంటి బిడ్డను యిరిపైకో, పాతిక్కో పాలుపడి ఇచ్చేసినడు ముదనష్టపోడు. ఎందరయితేనేమి ఎర్రిమొగమా! సాకేవాడు పరమాత్ముదున్నాడు అంటూ మల్లీ ఎకిలి నవ్వులు నవ్వుతడు...

ప్ర : ఇంతవరకూ లెక్క తగిలినవాళ్ళు ముగ్గురే! మొత్తం ఎందరు బిడ్డలో చెప్పావు కావు...

జ : శానామందిలెండి బాబుగోరూ! పట్నం కట్టెల అడితిలో పెద్దోదున్నాడు. రెండోది ఆడపిల్ల. మేం నంజంపేటలో ఉండగా పుట్టింది. వయసొచ్చేతల్కి దానికి రెక్కలొచ్చి నయి. ఆ మద్దెన గెంజి కరువొచ్చినప్పుడు మేం సింతల్రావురు దెగర రోడ్డుపని జేత్తుండేవోల్లం. అప్పట్లో అది అయినాపురం నుంచొచ్చిన వూదొత్తుల సిన్నోడి మీన

మనసుపడి సెప్పకుండా ఎల్లిపోయింది. ఈయాల్టికి దానిక్కూడా యిద్దరో, ముగ్గురో బిడ్డలుండాల...

ప్ర : ఇదిగో అమ్మీ! అడిగిన ప్రశ్న మాత్రం వదిలిపెట్టి మిగిలిన వివరాలన్నీ ఏకరువు పెడుతున్నావు...

జ : అదేంటండి బాబుగోరూ! తీగె కదపతావున్నారాయె! డొంకంతా కదలకుండా వుంటదా? పోన్లెండి మాటకి మాట మాత్తరం సెప్పమన్నా చెప్పగల్ను...

ప్ర : చెప్పుమరి! ఇందాకా అడిగిన ప్రశ్న అలాగే వుండిపోయింది...

జ : ఏమడిగారబ్బా! వరసాగ్గా బిడ్డల కత సెబుతుండనే?...

ప్ర : ఏం చెబుతున్నావోలే! ఒక్క మాటలో మొత్తం ఎందరో చెప్పేయకూడదూ! పోనీ. ఓ పది మంది వుంటారని వ్రాసుకోనా?

జ : పోయింది పోట్టు, మిగిలింది గెట్టనుకున్నా అంతకు తక్కువేముండదు లెండి బాబుగోరు! రాసుకోండి.

ప్ర : రక్షించావు! మరైతే ఆపరేషన్ చేయించుకోవాలన్న మంచిబుద్ధి ఇంతకాలాని కొచ్చిందటమ్మా నీకు, జరగవలసిన అపకారమంతా జరిగిపోయాక!

జ : ఏదోలేండి బాబుగారు! రాన్రాను రెక్కల్లో సత్తవ తగ్గిపోతుండె! ఓ రోజు పన్లోకెల్తే రెండ్రోజులింటిదగ్గిర వుండిపోవాలనిపిత్తది, పన్లో కెల్లకపోతే మాలాంటోల్లకి కాపరం జరిగేదుందా? సేత్తే కుండకాలె, సెయ్యకపోతే కడుపుకాలే! ఇక్కడేదో మారాజులు పదిరోజులదాకా కడుపునింద అన్నంపెట్టి, కట్టుకోడానికొక సీరకూడా యిచ్చి, ఎల్లేటప్పట్కి యాభై రూపాయలు సేతిలోపెట్టి పంపిస్తుందరని తెల్సిందా, ఏమయితే అయిందని చక్కా యిక్కడి కొచ్చేసినను. ఆసుపత్తిరి, ఆసుపత్తిరి అనుకోడమేగానీ యిక్కడెంతో బాగుండది. మంచాలు, జానెడెత్తు పరుపులు, పైకి సూత్తే పంకాలు, బలున తెల్లారకమున్నేకాపీలు, నాలుగు బారల పొద్దెక్కె తల్కి టిప్పిన్లు, పొద్దు తిరక్కమున్నే అన్నాలు! సత్తెప్పెమాణకంగా యిడిసి పెట్టెల్లతానికి మనసొప్పడంలా! అయినా ఎల్లిపోక తప్పేది గాదని ఖరాఖండీగా సెబుతూ వుంటే యికనేం జేసేది!

ప్ర : పరవాలేదులే! చేతిలో డబ్బుందిగా నెలరోజులపాటు యింటి దగ్గరే వుండి విశ్రాంతి తీసుకో. పనిలోకి వెళ్ళి ఒళ్ళు పాడు చేసుకునేవు?

జ : డబ్బుంటే పన్లో కెల్తానా! ఆ బుద్ధి నా కెప్పుడూ లేదండి బాబుగోరూ! ఎటొచ్చీ ఒక్కటేనండీ నాకు బయం! ఆ మాయదారి సచ్చినోడొచ్చి నాలుగు తన్నులు తన్ని డబ్బెక్కడ లాక్కుపోతాడోనని! అయినా అంత సులభంగా సేతికి సిక్కనీన్లెండి! రాజయ్య మేస్త్రీలేదూ ఆయన కాడిచ్చి దాపెట్టమంటాను. ఆయనకాడ ఈడిపప్పులుడకవు.

ప్ర : అలాగే చెయ్ మరి! ఇక నాకైతే నిన్నడగవలసిన ప్రశ్నలేవీ లేవు. వెళ్ళి రావచ్చు.

జ : నానేం చెప్పానో. తవరేం రాసుగున్నారో! తప్పులుంటే బిడ్డలాంటిదాన్ననుకుని మన్నన సెయ్యాల! సెలవిప్పిస్తే ఎల్లొత్తాను. దండాలండి బాబుగోరూ.

***

ప్ర : దారి తెలియని బాటసారిలా నిస్సహాయంగా వున్నావు. మంచుదెబ్బ తిన్న పద్మంలా దయనీయంగా ఉన్నావు. విషాదంగా ఉన్నా వినాలనిపించేపాటలా విచిత్రంగా వున్నావు ఎవరివమ్మా నువ్వు?

జ : నా పేరా అండీ! "సుబ్బులూ" అని పిలుస్తారండీ! ఇస్కూలు రిజిష్టర్లలో నేమో "సుబ్బలక్ష్మి" అని వుండేదండీ!

ప్ర : అమ్మాయ్ సుబ్బలక్ష్మి! ఎంతమ్మా నీ వయసు?

జ : ఎంతో ఎక్కడిదండీ! పెళ్ళయ్యేనాటికి పదిహేడో, పజ్జెనిమిదోనని సెబుతుండేది మా అమ్మ. పెళ్ళయ్యాక జరుగుతున్నదిది ఆరోయేడేనండీ!

ప్ర : అలాగా! ఎందరమ్మా నీకు బిడ్డలు?

జ : ఒకే బిడ్డ. ఆడబిడ్డండీ! ఇక్కడే ఆ చెట్ల క్రింద ఆడుకుంటూ వుంది. పిలవమంటారా?

ప్ర : ఎందుకులే ఆడుకోనివ్వు. చూడమ్మా సుబ్బలక్ష్మీ! ఇది నేను నీకు చెప్పవలసిన మాట కాదనుకో! ఐనా చెప్పకుండా వుండలేకపోతున్నాను - నువ్వింకొక అయిదారేళ్ళదాకా ఆగివుండవలసిందని. ఇప్పుడేం మించిపోయిందనమ్మా నువ్వీ ట్యూబెక్టమీకి సిద్ధపడ్డావు?

జ : మించిపోయిందేమీ లేదని మీరనుకుంటారు. ఒక్కొక్కరోజు గడవడమూ ప్రాణాంతకంగానే వుంది నాకు!

ప్ర : అయ్యో పాపం! అంత లేమిడి సంసారమా?

జ : లేమికెక్కడ హద్దులెండి! పోల్చి చూసుకుంటే చాలామంది కంటే నేనే నయమేమో! స్వంతయిల్లో, అద్దె యిల్లో ఎవరం చూడొచ్చారు, నాకో నిలవ నీడుంది. అగ్గిపెట్టెల ఫ్యాక్టరీలో ఉద్యోగముంది. నెలకో వంద రూపాయల జీతమొస్తుంది. ఉన్నంతలో ఇదీ అదృష్టమేననుకోవాలి. అనుకుంటానుకూడా! ఇతరులపైన ఆధారపడి, ఐశ్వర్యంలో మునిగితేలడంకన్నా, ఎవరి కాళ్ళపైన వాళ్ళు నిలబడి లేమిలో బ్రతకాల్సి వచ్చినా మంచిదే.

ప్ర : ఇంతచిన్న వయసుకే ఎంత అనుభవాన్ని పండించుకున్నావమ్మా నువ్వు?

జ : అనుభవాన్ని నేర్పించడానికి అవసరానికి మించిన గురువులున్నారా? నా కవసరమంటూ ఏర్పడి మూడేళ్ళయింది.

ప్ర : అంటే?

జ : బస్సులో డ్రయివరుగా పనిచేస్తుండేవారాయన. హఠాత్తుగా ఓ యాక్సిడెంటులో పోయారు. ఎందరో జనం ఎన్నో కారణాలపైన చనిపోతుంటారు. కొంతకాలంపాటు ఏడ్చి మొత్తుకోడం మామూలే! చచ్చిపోయిన వాళ్ళతో బాటుగా చచ్చిపోలేంగదా! బ్రతకాలి. ఆ పనే చేస్తున్నాను. అయితే ఈ బ్రతకడం అయిన వాళ్ళందరూ ఆశించినట్టుగా మాత్రం కాదు. నా యిష్టమొచ్చినట్టు!

ప్ర : మనిషినంత 'ఫ్రీ'గా వదిలిపెట్టేస్తుందా సంఘం! అందులోనూ ఆడ మనిషిని! అయిన వాళ్ళతో నీకు పెద్ద పేచీయే వచ్చి వుండాలి?

జ : కారు బారు చేశారనుకోండి! వినిపించుకోకపోయేసరికి తోక ముడుచుకున్నారు. అణకువగా ఒక ఆడది దొరికితే ఎవరికైనా చాకిరీ చేయించుకోవాలనే వుంటుంది.

అత్తగారింటివైపు వాళ్ళయితే ఒంటరిగా ఓ ఆడమనిషి పట్నంలో వుండి పోవడమా అంటూ నోళ్లు నొక్కేసుకున్నారు. ఇప్పుడు నా బ్రతుకు నేను బ్రతుకుతున్నానా! అరిగిపోయిన కాలి చెప్పులా వాడుకోవాల్సిన దానికి యింత యోగమా అనుకుంటూ ఒకటే కడుపుమంట!

ప్ర : ఏ కట్టెకున్న నిప్పు ఆ కట్టెనే కాలుస్తుందట! నీకొచ్చిన నష్టమేమీ లేదులేవమ్మా సుబ్బలక్ష్మీ! మరి... మీ యిళ్ళల్లో మారు మనువులు లేవా?

జ : లావుమీద ఒంపు తెలియదని మా వాళ్ళలోనూ డబ్బులున్న వాళ్లు మారు మనువులు చేసుకుంటున్నారు. దిక్కూ దరిలేని నాలాంటి వాళ్ళేం చేసినా, చేయకపోయినా తప్పేననిపిస్తుంది. అయినా నన్ను నమ్ముకున్న బిడ్డ ఒకతె వుండగా నన్ను మనువాడ్డానికి ఒప్పుకునే వాళ్ళుంటారా? ఆడారే అనుకోండి. ఆ కాపురం కుదురుగ్గా సాగుతుందని నమ్మకం వుండొద్దూ?

ప్ర : మరైతే యిలాగే వుండిపోదలచుకున్నావన్న మాట!

జ : మరేం చెయ్యను! ఉండిపోవాలనే వుద్దేశం, కానీ వుండనిస్తారా? వయసులో వున్న ఆడదానిపైన కన్నేసే వాళ్ళు ఎక్కడా వుంటారు. అలాగని వాళ్ళను తప్పుబట్టను లెండి! నేనైనా ఉప్పు పులుసూ కారమూ తింటున్న మనిషినే! ఈ మనసుకెప్పుడు పడుతుందో తెగులు? ఎలా చెప్పగలం!

ప్ర : అమ్మాయ్ ఆగాగు! ఇలాంటి కారణాలు బాహాటంగా బయటపెట్టడానికి వీలుండదేమో! బహుశా నీ కేసును ఈ కాగితాల్లోనుంచి పరిహరించవలసి వుంటుంది. నా తంటాలేవో నేను పడతాన్లే... నువ్వెళ్ళిరా...

జ : వెళ్ళిరానా అండీ, నమస్కారం!

❖ ఆంధ్రజ్యోతి వారపత్రిక - 28 జూన్, 1974. ❖